

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365
4100 AJ Culemborg
tel: 0345-512710
fax: 0345-519849
www.buwa.nl

Gemeente Leidschendam-
Voorburg
De heer R. Brussee
Postbus 905
2270 AX Voorburg

uw referentie: 2008/23721

datum: 19-11-2008
ons kenmerk: 08-596/08.07324/GerHo
auteur: G. Hoefsloot
projectleider: F.L.A. Brekelmans
status: eindrapport

Notitie *quick scan* bestemmingsplan De Rietvink

Inleiding

De gemeente Leidschendam-Voorburg is momenteel bezig met het opstellen van drie nieuwe bestemmingsplannen: Oude Dorpskern Voorburg, De Zijde en De Rietvink. Het bestemmingsplan voor De Rietvink is in hoofdzaak conserverend van opzet. In opdracht van de gemeente Leidschendam-Voorburg heeft Bureau Waardenburg onderzoek gedaan naar de aanwezige natuurwaarden in deze drie gebieden. In deze notitie zijn de resultaten van de Flora- en faunawet *quick scan* in het gebied De Rietvink beschreven.

Het plangebied De Rietvink wordt begrensd door de wegen Oude Trambaan, de Koppels, de Schoorlaan en de watergang de Vliet. In figuur 1 is het plangebied van De Rietvink op een kaart weergegeven. Het betreft een woonwijk langs de Vliet gebouwd in de jaren negentig. Over het algemeen staan er in het plangebied aaneengesloten eengezinshuizen met tuinen. Daarnaast zijn ook vrijstaande huizen en enkele appartementencomplexen aanwezig. Op verschillende plaatsen bevinden zich brede watergangen en waterpartijen die aansluiten op de Vliet. Langs de watergangen bevinden zich graslandjes met hier en daar jonge bomen (zwarte els, ruwe berk). Langs de Vliet bevindt zich een windmolen die wordt gebruikt als houtzagerij (De Salamander) en staan op enkele plaatsen rijtjes jonge bomen. In het onderzoeksgebied bevindt zich een nieuwbouwlocatie waar momenteel gebouwd wordt.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied De Rietvink.

Methodiek

De drie plangebieden Oude Dorpskern Voorburg, De Zijde en De Rietvink zijn op 12 november 2008 bij daglicht bezocht door S. Vleeming en G. Hoefsloot. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten planten en dieren¹. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een schepnet om een indicatie te krijgen van de voorkomende soorten vissen. Veel vissen trekken zich voor de winter terug in diepere delen van het water, waardoor de trefkans kleiner wordt. Aanwezige bebouwing en bomen zijn extern beoordeeld op aanwezigheid van (sporen van) vleermuizen en geschikte jachtgebieden voor vleermuizen zijn in beeld gebracht. Er heeft geen vleermuisonderzoek plaatsgevonden met een *bat detector* omdat de avondtemperatuur te laag was om voldoende vleermuisactiviteit te verwachten. Graslanden, straten, muren en straatputten zijn geïnspecteerd op de aanwezigheid van beschermde (muur)planten. Op basis van terreinkenmerken en expert judgement is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Aanvullend op het terreinbezoek heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen, is het Natuurloket op internet (www.natuurloket.nl) bezocht en zijn diverse verspreidingsatlassen van relevante soortgroepen en (jaar)verslagen van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Resultaten

Flora

In het plangebied De Rietvink is de gele helmbloem aangetroffen in enkele tuinen aan de Rietvinklaan nabij de Vliet. De gele helmbloem (*Pseudofumaria lutea*) is een beschermde soort van Tabel 2 van de Flora- en faunawet. Aangezien de aangetroffen planten afkomstig zijn van tuinen waar de soort is aangeplant zijn de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet in dit geval niet

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet worden drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit Tabel 1 geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In voorkomende gevallen hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Voor soorten van Tabel 2 of 3 geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de lopende tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

van toepassing. Andere beschermde planten zijn niet aangetroffen. Het Natuurloket (www.natuurloket.nl) vermeldt voor het kilometerhok waarin De Rietvink ligt drie soorten beschermde planten van Tabel 2 van de Flora- en faunawet. Deze waarnemingen zijn waarschijnlijk afkomstig van het park Rozenrust dat ten oosten van het plangebied De Rietvink ligt. Hier komen onder andere daslook, waterdrieblad en verschillende soorten orchideeën voor. In het onderzoeksgebied is voor deze soorten geen geschikt biotoop aanwezig.

Ongewervelden

Er zijn geen geschikte biotopen aangetroffen voor beschermde ongewervelden (mieren, kevers, dagvlinders, libellen). In de direct omgeving van het studiegebied is het voorkomen van beschermde soorten ongewervelden niet bekend. In het buitengebied, specifiek het veenweidegebied, wordt het voorkomen van de strikt beschermde platte schijfhoren verwacht. Dit kleine waterslakje wordt in Zuid-Holland aangetroffen in slotjes met een venige bodem en minimaal enige begroeiing van waterplanten. De soort wordt niet binnen het plangebied verwacht.

Vissen

In de watergangen is één inheemse soort vis aangetroffen: de driedoornige stekelbaars. Daarnaast is een uitgezette goudkarper gevangen. In de omgeving van Den Haag komen in zoet water drie soorten beschermde vissen voor: rivierdonderpad, bittervoorn en kleine modderkruiper. De kleine modderkruiper en bittervoorn komen voor in wateren met veel onderwatervegetatie en voor de bittervoorn is de aanwezigheid van grote zoetwatermosselen belangrijk voor de voortplanting. De rivierdonderpad komt in Zuid-Holland voor in overwegend wat grotere en stromende wateren en geeft daarbij de voorkeur aan oevers met stortstenen beschoeiing.

In de stadswateren in het plangebied kunnen de drie genoemde soorten voorkomen. De Vliet is ter hoogte van het onderzoeksgebied op de meeste plaatsen niet geschikt voor de rivierdonderpad, bittervoorn en kleine modderkruiper. De oevers zijn beschoeid en steil, er is nauwelijks oever- en watervegetatie aanwezig. Alleen bij De Salamander zijn kleine delen van de oever geschikt voor deze soorten.

Amfibieën

Er zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën aangetroffen. De watergangen in het onderzoeksgebied zijn geschikt als voortplantingswater voor de soorten meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Langs de watergangen bevindt zich een beperkt oppervlakte aan landhabitat. De genoemde soorten staan in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Het binnenterreintje van Koningspolder waar zich een waterpartij met in het midden een eiland bevindt, lijkt voor de genoemde soorten amfibieën zeer geschikt. Er zijn hier ondiepe vegetatierijke oevers aanwezig en er bevindt zich goed landhabitat met vorstvrije schuilplaatsen. Ook voor libellen en kleine zoogdieren vormt dit gebiedje geschikt leefgebied (de Boer & Eekelen, 2003).

Reptielen

Er is in het studiegebied geen geschikt biotoop aanwezig voor reptielen. In de omgeving van het onderzoeksgebied is de aanwezigheid van reptielen niet bekend. De dichtstbijzijnde populaties bevinden zich in de duinen langs de kust (zandhagedis) en nabij Gouda (ringslang; RAVON, 2007).

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats²

In het onderzoeksgebied zijn enkele eksternesten waargenomen in de hogere bomen. Andere geschikte broedplaatsen van soorten met een jaarrond beschermde nestplaats zijn niet aangetroffen. De volgende soorten zijn in het onderzoeksgebied waargenomen: merel, roodborst, koolmees, pimpelmees, winterkoning, heggenmus, kauw, ekster, houtduif, Turkse tortel, wilde eend, meerkoet, waterhoentje, aalscholver. Dit betreffen in Nederland algemeen voorkomende broedvogels.

Grondgebonden zoogdieren

Langs de watergangen in het onderzoeksgebied zijn muizenholletjes waargenomen. Beschermde soorten van Tabel 1 die verwacht worden langs de watergangen en in tuinen met voldoende schuilplaatsen en voedsel zijn huispitsmuis, bosspitsmuis, veldmuis, aardmuis, mol en egel.

Vleermuizen

De meeste bebouwing in het onderzoeksgebied biedt voor gebouwbewonende vleermuizen zoals laatvlieger en gewone dwergvleermuis geschikte verblijfplaatsen, bijvoorbeeld als kraamverblijf en winterverblijf. Veel spouwmuren zijn onder andere via open stootvoegen toegankelijk en veel huizen hebben een pannendak. Oude bomen met holtes zijn in het onderzoeksgebied niet aanwezig. De watergangen met de begeleidende begroeiing (ook langs de Vliet) kan van betekenis zijn voor vleermuizen als foerageergebied. Hierbij kan gedacht worden aan soorten als laatvlieger, gewone dwergvleermuis, watervleermuis, meervleermuis en ruige dwergvleermuis.

Effecten

Aangezien het plangebied De Rietvink een bestaand stedelijk gebied betreft met een enkele ruimtelijke ontwikkeling is hier een algemene beschrijving gegeven van mogelijke effecten en overtreding van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud.

De soorten meerkikker, bastaard kikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, huispitsmuis, bosspitsmuis, veldmuis, aardmuis, mol en egel staan in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ingrepen in het kader van ruimtelijke inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Voor inheemse soorten geldt wel de Zorgplicht van de Flora- en faunawet. In de volgende paragraaf zijn mitigerende maatregelen opgenomen om bij de uitvoering van werkzaamheden hier invulling aan te geven.

De rivierdonderpad, kleine modderkruiper en bittervoorn worden in de wateren van het plangebied Rietvink verwacht. Aanbevolen wordt om voor het vergraven en dempen van wateren (ook de oevers van de Vliet nabij De Salamander) onderzoek te doen naar het voorkomen van deze soorten in de betreffende wateren. Dit onderzoek vindt bij voorkeur plaats in de maanden mei tot en met september, omdat deze soorten dan aanwezig zijn in de warmere vegetatierijke oevers. Na september verplaatsen veel soorten vis zich naar diepere delen van watergangen waar ze moeilijker te vangen zijn met het schepnet.

Voor het kappen van bomen met in functie zijnde nesten van de ekster is mogelijk een ontheffing nodig van de Flora- en faunawet. Bij de beoordeling of ontheffing van artikel 11 nodig is wordt

² Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: ooievaar, blauwe reiger, zwarte specht, groene specht, grote bonte specht, middelste bonte specht, kleine bonte specht, steenuil, ransuil, bosuil, kerkuil, oehoe, rode wouw, zwarte wouw, buizerd, wespandief, sperwer, havik, zeearend, torenvalk, boomvalk, gierzwaluw, boerenwaluw, huiswaluw, grote gele kwikstaart, raaf, zwarte kraai en roek

door het Ministerie van LNV meegewogen of er voor de betreffende soort voldoende alternatieve nestplaatsen aanwezig zijn. Voor de overige soorten broedvogels geldt dat als het nest verlaten is er geen ontheffing nodig is voor het verwijderen daarvan.

Huizen kunnen door laatvlieger en gewone dwergvleermuis gebruikt worden als verblijfplaats. Van belang is voor grootschalige renovatie en sloop de aanwezigheid van kolonies en essentiële foerageergebieden en vliegroutes van deze kolonies in kaart te brengen. Dit onderzoek vindt in de regel plaats in de periode mei tot en met oktober.

Mitigerende maatregelen

Aanbevolen wordt om werkzaamheden aan watergangen en oevers zoveel mogelijk buiten de voortplantingsperiode en winterrust van amfibieën, vissen en grondgebonden zoogdieren uit te voeren. Uitvoering vindt idealiter plaats in de periode september tot en met oktober.

Bij het renoveren en slopen van gebouwen met verblijfplaatsen van vleermuizen worden mitigerende- en compenserende maatregelen afgestemd op de specifieke situatie.

Werkzaamheden in groenstroken en het renoveren, slopen of kappen van gebouwen en bomen vindt plaats buiten de broedperiode van vogels om te voorkomen dat broedende vogels worden verstoord. De broedperiode loopt grofweg van 1 maart tot en met 1 augustus (ook buiten deze periode dient verstoring van broedvogels voorkomen te worden, de kans is echter veel kleiner dat er in deze periode nog vogels aan het broeden zijn).

Conclusie

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek behalve de gele helmblom geen andere beschermde soorten aangetroffen uit Tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet. De beschermde gele helmblom is aangetroffen in en rond tuinen in het plangebied. Aangenomen mag worden dat dit aangeplante en verwilderde planten betreft. Voor deze soort geldt dat de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet niet van toepassing zijn (zie tabel I). Voor de soorten uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet (amfibieën en grondgebonden zoogdieren) geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ingrepen in het kader van ruimtelijke inrichting en bestendig beheer en onderhoud.

In het onderzoeksgebied zijn enkele jaarrond beschermde nesten van de ekster aanwezig in de hogere bomen. In de bebouwing in het plangebied De Rietvink bevinden zich potentieel geschikte verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger (beide soorten Tabel 3 van de Flora- en faunawet). De watergangen en de oeverzone van de Vliet vormen geschikt leefgebied voor de soorten kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad en foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen (zie tabel I).

Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen en aanwezigheid van beschermde vissoorten is aan de orde bij respectievelijk het slopen van gebouwen en het vergraven en/of dempen van wateren. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek kan worden vastgesteld of ontheffing van de Flora- en faunawet voor de betreffende ingreep nodig is en of mitigatie en/of compensatie aan de orde is.

Tabel 1. Aangetroffen soorten, hun voorkomen, overtreding van verbodsbepalingen als gevolg van de ingreep en de noodzaak voor aanvraag van ontheffing. 1: bij aantasting van of werkzaamheden in water en oever; 2: bij sloop of renovatie van bebouwing en indien voorkomen van vleermuizen vastgesteld.

soort	voorkomen	overtreding	ontheffing nodig?
gele helmblom	vastgesteld in en rond tuinen	geen	nee
bittervoorn	mogelijk in wateren	art. 9, art. 11, art. 13	ja ⁽¹⁾
kleine modderkruiper	mogelijk in wateren	art. 9, art. 11, art. 13	ja ⁽¹⁾
rivierdonderpad	mogelijk in wateren	art. 9, art. 11, art. 13	ja ⁽¹⁾
gewone dwergvleermuis	mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebied	art. 11	ja ⁽²⁾
laatvlieger	mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebied	art. 11	ja ⁽²⁾

Art. 9: verbod op het vangen van beschermde soorten

Art. 11: verbod op het vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten

Art. 13: verbod op het verplaatsen en vervoeren van beschermde soorten

Literatuur

De Boer, E.J.F. & R. van Eekelen, 2003. Natuur in de stad. Uitwerking van het natuurbeleid in Leidschendam en Voorburg. Rapport 02-025. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Uitgeverij KNNV, Utrecht.

LNv, 2005a. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNv, Den Haag.

Nie, H.W. de, 1997. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen (2e herziene druk). Media Publishing, Doetinchem.

RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. Reptielen, amfibieën en vissen, nr. 27. Jaargang 9, nr. 3, pag. 46-64.

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Leidschendam-Voorburg.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.